

SZÉKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZÉKELY UJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.
Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán
küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér.
Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk-
és kliring 10,489. sz. — — — Helyközi telefon 15. sz.
Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendőek.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

BETEGH PAL

LAPTULAJDÓSNOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca
31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendőek.
Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szögig
szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet cm
8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyilt-tér sora 1 korona

A szavazó olesőbb
lett az ökörnél...

Eljutottak a vad és vak erőszakig.

Irta: **Kossuth Ferenc.**

Bad-Nauheim, július 5.

Az ökölcsepásoknak, melyek a magyar parlamenti intézményt érték, megvolt az a hatásuk, hogy a darabokra szakadt ellenzéki pártokat szövetségi viszonyba hozták már.

Maga a függetlenségi párt öt felé volt oszolva: 1. az én elnökléssel működő párt; 2. a Justh Gyuláéval; 3. a pártönkivüliek csoportja Egry Béla elnöklése alatt; 4. azok a pártönkivüliek, akik az imént említett csoportból kiléptek; 5. a kisbirtokosok pártja. E csoportulások egyetlen tagja sem lépett be valamelyik nagyobb pártba; mindnyájan kitartással külön maradtak. E csodálatos tünet okait most nem vizsgálom, mert céлом az, hogy a szét-hullott pártoknak egymáshoz való közeledését előmozdítsam.

E cél felé vezet a már együtt ér-zőket az, ha belátják, hogy milyen káros volt a nemzet jogai védelme szempont-jából az ő nagymérvű szétdaraboltsá-guk, mely erőt és merészséget kölcsön-zött azoknak, kik vakon és számítás nélkül készek megadni mindent, amit Bécsből követelnek.

Divide et impera, régi összbiro-dalmi elv ez, amelynek megvalósításá-ért még csak áldozatot sem kellett hozni az összmonarkhia eszmevilágában élő felsőbb hatalomnak. Megvalósította ezt maga a magyar: ötfelé szakadt a meg-tizedelt, egykor hatalmas függetlenségi párt s az elszakadt részek és részecskék közül egyik sem tartotta a két nagyobb párt egyikét sem jónak arra, hogy vele egyesüljön. Velük szemben állt a szá-marány, sokaknál az önérdek, az önző számítás, másoknál pedig a nemzeti vágyódások kiirtására törekvő fanatiz-mus.

Elbizta magát a képviselőház vad merészségű elnöke is; az összejönni nem tudó párttöredékekkel szemben mindenre merészkedett. Azonban vagy nem ismerte a magyar történelmet, vagy a szenvedélytől elvakítva, félre-ismerte azt; mert elég vakmerőségei érzett magában arra, hogy majd csinálni fog ő a nemzet helyett történel-met; még pedig olyant, amilyen eddig nem volt soha és majd rendet csinál ő fegyveres hatalommal, rá sem hede-rítve arra, hogy milyen előzményt al-kot meg a nemzet legádázabb ellen-ségei számára, igyekeztén bebizonyi-tani azt, hogy a magyarral mindent lehet merni s minden merénylet szá-mára akad elég magyar támogató.

De a magyar olyan, mint a tüzes vas, ha ütök, összeforrad és ime, meg-ismétlődött megint a régi magyar törté-nelem. Ma már szövetségben vannak a függetlenségi pártok és velük az ellen-zékhez tartozók közül azok, kik más

közjogi alapon állnak bár, de nem hajlandók az elnöki önkény által helyette-síttetni a törvényalkotás jogrendjét.

A ma már létrejött szövetséget talán szorosabb kapocs is felváltja. Mert a függetlenségi törekvéseket har-coló tábor öt pártja közül mindenik fellázadt a jogtiporlás és erőszak ellen; mindenik ugyanazon az alapon lázadt fel; mindenik ugyanazt követeli; és mindenik a választói jog reformját most már sürgősen akarja s ennek kör-vonalaiban is meg állapodtak. Mert hiszen mindenki tudja és látja, hogy a mai választó jog tarthatatlan, egyrészt mert káros az államalkotó magyar nem-zetre, másrészt mert kizár a jog teréről számos olyan elemet, amelyek feltétle-nül követelhetik maguk számára a jo-got; továbbá mert oda fajult a legru-tabb visszaélések nyomán, hogy már csak az hiányzott, hogy a kerületek-nek a tőzsdén jelzett ára legyen. A választói jog eladható árucikké lett, úgy hogy a szavazók ára (mélységes tisztelet a kivételeknek) sok helyen annyi már, mint egy számár vételára és jóval kevesebb, mint egy ököré.

Az együtt-gondolkodás, a magyar parlamenti élet megmentéseért folyó közös küzdelem, a nemzet veszedelme, a magyar parlament világraszóló szé-gyene — mindez igen valószínűleg el fogja hozni hatását, annál biztosabban, mennél természetesebben fog jönni ez a folyamat. Kevesen sürgetik még, de mégis mindenki látja, hogy jönni fog!

Én is látom jönni; — betegszobám falai mögött látom! Én is érzem, hogy ébred a nemzet. Sokat fáradtam annak idején a nemzet ébresztésén és azon belátás érielésén, amely meghozta an-nak idején az óriási (soha lehetőnek nem hitt) eredményét!

De azután következett egy irtóza-tos fásultság. A nemzetet erőt vett va-lami különös zsibbadtság, mely mellett élete nem is volt nemzeti élet, mert a közügyekkel szemben való nembánom-sága eltűrt mindent. A munkapárti hatalom azután élt is és durván vissza is élt a nemzet e fásultságával s nem-bánomságával. Egyre nagyobb vak-merőséggel ment a nemzetrontás útján, miglen eljutott a vad és vak erőszakig, mely kegyetlenül gázolt keresztül jogon, igazságon, alkotmányon és parlamentá-rizmuson. A jogfosztó hatalom bizott, sőt talán még most is bizik abban, hogy a nemzet közönyét a ráért ostor-csapások sem törlik meg.

Nagy lelki megnyugvást okoz te-hát, hogy a nemzet ismét ébred és akik-nek megvan rá egészségük, legyenek rajta, hogy az ébredés gyorsan terjed-jen tovább.

Nem tudom, hogy a jó Isten vissza fogja-e adni az én egészségemet is eléggé arra, hogy ismét beállhassak, mint hű harcos, a csatásorba? De hiszem és reményelem, hogy igen? Meglehet, hogy akkor már nagyobb és egységesebb lesz a vállvetve küzdők hazafias tábora.

Egy darabka
székely vasut.

(—gh) Ugy adogatja a kormány a Szé-kelyföldnek a vasutat, mint ahogyan a ha-lálos beteg kapja az éterinjekciókat. Való-sággal kipusztítja ezt a fajföntartó nemzetet a Tizsa-fele kormánypolitika, mely kizárólag Bécsét imádja és fuladásig tömi verejtékes keresményünk elherdálásával.

Mi pedig itt a Székelyföldön akár el is pusztulhatunk. Csak akkor kellünk, mikor Haller gróf urral „bizalmat” kell szállíttatni. Akkor aztán *ebédet* adnak porhintésül a szé-kelynek, mely annyira buta jószívűségé-ben, hogy a főispáni mosolygásokat, kétszi-nőségeket még komolyan is veszi.

Vajjon mikor nyílik ki már egyszer e nép szemel? Mikor látja tisztán azt a le-alázást, megszégyenítést, azt az önző és rut-játékot melyet becsületes, jóhiszeműségével annyiszor üztek a gyalázatosok.

Marostorda felé még ki tudnak csikarni valamieskét a vasuti közlekedés javítására *Sándor* János sógor urék. De már Udvar-helyvármegye, teljesen háttérbe marad.

Negyed század óta egyetlen kapavágás sem történt arra, hogy zsákutcába szorult vasutunk fejlesztessék. A Székelyföld tulaj-donképeni természetes központját bezárták ide, mint valami elátkozott, elfeledett, zagyva népséget.

Erdély legmagyarabb vármegyéjének 35297 km. vasutja van ma is épen úgy, mint 1886-ban, mikor az első vasut épült és 1888. március 15-én, a nemzet ujjászűletése napján ünnepélyesen megnyílt.

Ezek pedig abból az alkalomból jutot-tak eszünkbe, hogy Marostordában ismét 1874 km. hosszú, keskenyágányú és 076 méteres nyomtávú, gőzüzemű vasutat épi-tenek.

Az építési tőke 13 millió 587.000 ko-rona, vagyis kilométerenkint 72.503 korona. A állami hozzájárulást a tőke 198 száza-lékában állapították meg és ezen kívül még 100.000 koronát is ad az állam kiépítésére.

Ezt a szokatlan bőkezűséget a kereske-delmi miniszter azzal indokolja, — igen he-lyesen s ezt mi is elismerjük neki — hogy ez a vasut kulturális és nemzeti szempont-ból is nagy fontossággal bír, amennyiben lehetővé teszi, hogy a Mezőség oláhok lakta községei Marosvásárhellyel, a székely vidék központjával közvetlen összeköttetésbe jus-sanak.

Báró *Daniel* Gábor ur, az oláhfalvi kö-vet, munkapárti fővezér, Dr *Heltai* Ferenc ur, az oklánd-vidéki képviselő, szintén ben-fentes vezéralak. Vajjon miért nem tesznek valamieskét a mi nyomoruságos vasuti álla-potunk javítására?!

Ha mandátum kellett mindenáron, akkor kelljen e vidék általánosan érzett siralmas helyzetének valamelyes előmozdi-tása is. Reméljük, valahára megmozdulnak. Hiszen a „Bizalmat” Haller gróf főispán ur félholtan is már elszállította. Lássuk, vajjon lesz-e látatja a köz javára?...

Ha úgy egyszer véletlenül, *Daniel* báró urban beköltöznék a szülőföld szeretetéből egy csipetnyi és felemelné szavát az árkon-

bokron keresztül támogatott kormányánál, rövid ngyed óracska alatt elintézhette azt, amit egy egész vármegye népe negyedszázad óta hiába vár...

Miért nem szentelik e megyének azt a rövidke negyedórát!... Miért, miért, miért!

Várjuk a választ, mely drágán fizetve van...

Hiszen a legutóbbi közgyűlés „tokányos“-ai is a legdrágábbat, hazafiúi jóhírnevünket szállították az alkotmányüprő, seprűznivaló kormányának... Ezért ők bevették a potya-ebédet. Nekünk is adjanak valamit, ha már oly adakozó kedvük van. Építsék ki az oly régen sürgetett igazi székely vasutat...

Ebből ismét részesülhetnek a „tokányos“ ok. Mert hiszen első sorban ők fognak jól járni. A megnyitáskor újabb potya-ebédet lehet rendezni.

Tessék hát megmozdulni és gyorsan cselekedni, hogy ne csak súlyos átok, de valamicske áldás is szállhasson felénk a rettenetes csapásokkal sújtott nép ajkáról...

NYILT LEVÉL

Mélt. Dr. Heltai Ferenc orsz. gyűlési képviselő urhoz.

(Folyt. és vége.)

5. Ha Méltóságos képviselő ur is azt vallaná, hogy a munkapárt hazafias dolgot cselekedett! Legyen szabad kérdenem, kit tartunk inkább jó hazafinak: Ciocán János, Chavrak Letovanicki Levin, Devics Gaso, Falcione Árpád, Gueth Gyula, Karamata János, Kuales Godofréd a közből ötödfél millió választási költséggel az ismeretlenség homályából előjött tényleges munkapárti tagokat és társait? vagy Br. Prónay Dezső, Gróf Károlyi Mihály, Gr. Hadik Béla, Justh Gyula, Déry Zoltán stb. ellenzéki férfiakat. Csak a munkapárt akarná a haza javát Tisza vezérlete alatt, a többi mind sült ellensége volna a hazának?

Ha pedig az egész alkotmányosdi arra az elvre van alapítva: „a ki bírja, az marja“, mert az jut a bársonyszékbe, akkor joggal követelhetik a nemzet milliói a népparlament megvalósítását, mert nem hiszem, hogy a törvénytisztelőt ilyen alacsony fokára süllyedhetne az a parlament? Ha pedig még is következnék, akkor azt mondom, ez a magyar nemzet nem érdemes az önálló nemzeti életre, jöjjön a nagyszerű halál! De mindenesetre már itt volna az ideje, hogy *nagy jó uraink* bécsi puskatusok nélkül engednének kísérletet tenni az önállóságra, ne féltsék úgy a *nemzetfentartó történelmi osztályt*, mert a kinek érdeme van, az úgy is maradni fog, a kinek nincs, az ok nélkül ragaszkodik görcsösen a hatalomhoz.

6. Azt is olvastam, hogy mindezt a legújabb önnön bálványozta nagy magyarnak, azért kellett megtennie, mert különben a király felfüggesztette volna az alkotmányt? Miért nem engedték? Inkább következett volna az be, mintsem magyar ember azt sárba tapodja! Hiszen elfogulatlan történetíróink szerint, mindig az volt a magyarnak az átká, hogy főuraink között mindig akad vállalkozó a honfitársai letörésére! És ezt a 20-ik században is meg kellett érjünk?

„Magyar, magyar becsüld meg önmagad
És győzd le az olga-vágyad, mely külföldre ragad.“

7. Egy igen kiváló publicista soraiból olvastam az alábbiakat:

Bécsnek most már esze ágában sincs a választójog demokratikus reformját megadni, — azaz, hogy meg fogja adni, de ennek fejében a gazdasági közösség megújítását akarja Magyarországtól kizsarolni. A megújítás pedig nem tíz esztendőre történne, hanem akképpen, amint azt Lukács

László 1897-ben az ugynevezett ischli klauzulával tervezte — vagyis örök időre. Ezt úgy kell érteni, hogy az Ausztriával az új tíz évre megkötendő vám- és kereskedelmi szerződés a tíz év lejártával magától nem fog véget érni és csak abban az esetben szűnik meg, ha a megszüntetés kimondására a magyar országgyűlés új törvényt hoz.

Új törvényt? Hát lehet Magyarországon új törvényt hozni a király beleegyezése nélkül? Törvényt Magyarországon csak fölülről, vagy alulról való kezdeményezés folytán lehet hozni. (Tisza ugyan a törvényhozásnak kitálalta azt a harmadik módját is, hogy szuronyokkal is lehet törvényt hozni.) Ha azonban a király törvénykezdeményező felségjogával élni nem akar, vagyis a jelen esetben az ischli klauzális vámszerződést nem akarja megbolygatni, — az alulról való kezdeményezés pedig a magyar parlamentben közjogilag kivihetetlen: ebben az esetben egy már meglévő és önmagától véget nem érő törvényt megváltoztatni és helyette másik törvényt hozni — Magyarországon teljes lehetetlenség.

Lukács László tehát azt akarja, — és ezt nagyon beavatott forrásból mondjuk — hogy a választójog ellenében kizsarolandó vám- és kereskedelmi szerződés ilyen megváltozhatatlan ischli klauzális szerződés legyen. Ezzel rehabilitálva lesz ő is, Tisza már rehabilitálva van, s így a magyar történelemnek ez a két megátkozott alakja elérte célját, befejezte misszióját.

Ennek bekövetkezésére elkészülhetünk-e?

8. Ha már a munkapárti országgyűlés ok-mód a törvény gyártásba bejött, miért nem tartotta gyűléseit a munkapárti klubba, oda nem vágyakozhattak volna a kellemetlen ellenzéki férfiak, de ami még több, nem kellett volna az a sok katonaság?! A Frankfurter Zeitung értesítése szerint: „az eddigi béke, rend, nemzeti munka és alkotó parlamentarizmus *mindennap ötvenezer koronába került, összesen vagy kilencszázezer koronába fegyveres erőben*. Vajjon ezt ki izzadja ki? Mennyi áldásos dolgot lehetett volna cselekedni 900.000 koronából?

Hát még az a sok *tilkos rendőr*, kik az önalkotta legnagyobb magyart, junius István urat lépten-nyomon, még az árnyéknál is hirebben muszájból kísérik s ma is őrzik még otthon, Geszten is!?

9. Méltóságos uram is úgy gondolja-e, mint Tisza ur mondta bucsubeszédében, hogy *reméli, őszre minden lecsendesül* és talán a kidobott ellenzék egyenként fog kezét csókolni nagynevű kidobójának?

Akkor lennének csak igazi műhazafiak, pipogya alakok!

10. Engedje megkérdezni azt is Méltóságos uram, hogy az ősszel szuronyerdővel körülvendő országközi munkapárttól egyszeri, kétszeri, háromszori olvasás nélkül az önbálványozta legnagyobb magyar ujjintésére, milyen kaliberű választójogot várhatunk?

Végül ne méltóztassék azt gondolni, hogy én csak az ellenzéki lapok egyoldalú olvasásából tájékozódtam, figyelemmel olvastam „Az Ujság“ című lap Tisza dicsérierádjait s mint a rossz bornak, neki is kell a dicsérés és horribile dictu még az országot ingyen elárasztott, a bátor szökésű Pályi ur „Budapesti Napló“-jának elolvasására is rávetemedtem, pedig ez nem kis áldozat, de úgy vagyok velök, hogy éppen úgy nem szeretem, mint mikor valaki az evangéliumi áldott szabadság és világosság rovására, a középkor sötéttségét, szolgásgát magasztatja.

A lélek szabadság csak szabad országban érvényesülhet. Ezzel nem lehet úgy tenni, mint Tisza István a rezolúcióval.

Legyen szabad kérdezni, hogy Méltóságos uram, mint kiváló képzettségű egyén, mint liberális ember, ezekre nézve miképpen gondolkozik?

Homoródszentpál, 1912. július 1.

Őszinte tisztelettel:

Ürmösi József
unitárius lelkész.

Színes képek.

Az „éhös“ székely.

A Koronkai féle kertből potya-ebéd után elillantak a székelyek — a munkapárti alakulás elől. Nekik nem kell az alkotmányrontó, törvényt pusztító munkapárt. Az ebédet megették, mert „éhösek“ voltak, de már a munkapárti uri huncfutságból nem insultálnak.

A mint így sunyi módon oldalalog egy csoport, elébük áll egyik kimaradt székely és megszólítja:

— Hallod-e komám, adj tanácsot, hogy juthatnék én es ingyen ebédhez?

— Tudod, komám — feleli a megszólított — nekünk még itt van a jegyünk. Nesze, átadjuk és „poronsolj“, mert a mit kérsz épen azt adnak...

Az egész csapat átadta jegyét s tovább mentek. A jegyek tulajdonosa pedig vastag szivart szíva, kiegyenesedett és úgy vonult fel a munkapárti ebédre s ott ugyancsak „poronsolt“...

Ha a pusztító jégvihar el nem kergeti, talán még most is ebédelne — *potyára*...

Ilyen hitvány, ilyen éhenkórász lett némelyik kores-utód, kit látva Petőfi, bizonyára visszaszívna dicsőítő versét, melyben a székely vérről oly magasztatva ír... És ezt mind a Tisza-rendszer tevé.

Még egy sógor.

A darabant-idők rothadt, bűzhödt sírjai megnyíltak. Tisza tetteivel tényező, gyalázatos rendszere teljes undokságában kezd kibontakozni. Görgei, a világosi fegyverletétel szomorú alakja vigadhat, gratulálhat — ehhez is...

Olyan hírek szállingóznak, hogy id. gróf Haller János főispán ur kegyes leereszkedését, áldozatkészségét, mellyel a sokszoros főispáni fizetés felvételéhez szükséges nyugtáblanketták aláírásának fáradságát nem ismerő terheit viselni kénytelen volt, a kormány is megelégedte. Nem akarja ő méltósága tényleg gyenge egészségét tovább fárasztani ezzel az igazán *tulzott munkával* és elbocsátja — kegyelemben — Marostorda boldogítására...

Igy látja ezt jónak Jankó ur, a megye népszerűsködő, jelenlegi alispánja is, aki nagybácsikáját: Ugron Jánost szeretné a főispáni székbe ültetni.

A volt darabant megyefőnöknek pedig valósággal foly a nyála a főispánság után. Alig várja, hogy kerülő utakon, alattomosan Haller grófot kitessékelhesse belőle.

Hát ez a csere épen jó is lesz, mert az oly régóta huzódó vármegyei ellenzéki párt alakulását végre legalább dűlőre juttatja és az erősen elszaporodott sógor-komaságokat a tömötten felvonuló ellenzék, egy kissé majd megritkítja...

Nem is festene rosszul a volt, óriási ellenállással, szitkok, gyalázkodások, esendőrszuronyok, fütty-, és sipszó mellett, az éjjeli órákban annak idején belopott darabant főispán a mostani rendszer főispáni székében. Ez egészen a Héderváry--Lukács--Tisza-féle kormányhoz passzol, akár csak a disznó bőr bocskorhoz a csepű porász...

A volt megyefőnök számos rokonságát ott találja majd az ellenőrzésére bizandó

közigazgatás szélében-hosszában. Így pl. a leendő főispánnak az alispán és a székelykeresztúri főszolgabíró elsőfoku unokaöccsei. A tiszti főügyész sógora az alispánnak; a tiszti főügyésznek edes bátyja a tiszti főügyész és ezeknek sógora az okládi főszolgabíró stb. Unoka-öccsiek és sógorkák még akadnak imitt-amott bőven. Nagyszerű „munka”-párti kolon: alakulhat ilyenformán; csak ki kell nevezni és beválasztani őket minden vonalon!

Ha ezt tényleg lesz gyomra e megyének bevenni, akkor sorsát csak tűrje. Senki sem fogja irigyelni tőle — ezt a fene nagy boldogságot; az egy sütetből való oly sok lepényt...

Irodalom.

Bölsche: Szerelem az élők világában.

Az *Athenaeum Könyvtár* minden újabb kötete arról tesz bizonyosságot, hogy ez a nagyjelentőségű vállalat nem üres ígéretnek tekinteti programját, hanem valóban a magyar és külföldi irodalom legnagyobb remekeit akarja gyönyörű kiállításban és szenzációsan olesó áron a közönség legszélesebb rétegei számára hozzáférhetővé tenni. Bölsche híres könyve: „Szerelem az élők világában” klaszikus a maga nemében. A népszerűsítő természettudományos irodalom mintája. És népszerű volt mellett: tele van új gondolatokkal. Kevés könyv van, mely olyan meggyőzően és olyan eredményesen tudna harcolni az előítéletek ellen, mint a Bölscheé. Még pedig olyan téren, melyen még a legfelvilágosodottabb és legmodernebb emberek sincsenek hijján az elfogultságnak. Bölsche gyönyörű fejtegetései arra tanítanak meg, hogy a szerelem problémájának mélysége nem aljasság, hogy ott lenn is van olyan tisztaság, mint a föléje nőtt álmok magasságaiban. De rossz szót használunk, ha azt mondjuk, hogy Bölsche fejtegetései fejtegetések, nem: ezekből a fejtegetésekből a szerelem földi vándorútjának és fejlődésének esudaszép, minden részletében lebilincselő regénye alakul ki. Ragyogó tolla megírt elbeszélése annak a folyamatnak, melynek eredményeként a vad, durva állati ösztörelen, azzá a finom, szinte átszellemült érzéssé lesz, mely minden költészetnek és művészetnek gyökere. Bölsche százféle módon hat olvasójára. Meghatja, elragadja, megkacagtatja és magával viszi a legelvonatabb filozofálás világába is. Bölsche könyve több mint írás. Tett. Egyik lépcsőfoka az előítéletek ellen vívott harcoknak. A nagyszabású munka az *Athenaeum Könyvtár* két kötetét tölti be. Fordítói Wildner Ödön, Merényi József, Kremmer Dezső és Sidó Zoltán fényesen oldották meg feladatukat. Bölsche stílusának tömörségét és csillogását nagy művészettel tükröztetik vissza. A két kötet ára 3 korona 80 fillér. Kapható minden könyvesboltban.

HIREK.

— **Székely Testvérek!** A védtelenek az üldözöttek, az igazságot szeretők, az emberbaráti eszméket, a közműveltséget terjesztők és azokért lelkesülni tudók rendíthetetlen előharcosa már 17 évtől esztendőn át a »Székely-Udvarhely«. Sok igazságtalanságot visszavert. Sok gyalázatos visszaélésről lerántotta a leplet. Mindig a mások előhaladásáért küzdött. Inkább a száraz, sokszor keserű kenyér mellett maradt, míg annyian bősz kincsekben könyökig vájkáltak, de kibontott zászlóját soha sem árulta el. Az ármány, az irigység, a rosszakarat ezer nyilait röpitették feléje alattomosan. Számtalanszor életére törtek, de mindannyiszor üldözői voltak a vesz-

tesek a megsejyenyültek, mert az igazság fegyverei ellen hiába küzdenek a gonoszok. Ha ezek a közismert elvek, a »Székely-Udvarhely«-nek a tisztesség határain belül követett iránya lelkesíti továbbra is széleskörű olvasó közönségét. Ha azt akarják, hogy e vármegyének legyen egy igazán szabad, valóban függetlenségi organuma, úgy minél intenzívebb, minél hathatósabb pártolást kérünk, mert e lap ereje — a közönség legsajátabb érdeke, amelyet jövőben is szolgálni kíván. Kérjük tehát az előfizetés megújítását és a hatalom elnyomásával szemben az igazságot s becsületes hazafiságot hirdető lapunk támogatását és terjesztését.

— **Személyi hír.** Lanzinger Antal ezredes, a 31-ik brigád parancsnoka, a múlt hét végén Székelyudvarhelyt volt és meglátogatta az itt állomásozó zászlóalj katonaságát. Csütörtökön este érkezett és szombat délután visszautazott székhelyére: Brassóba.

— **Székely nagyjaink emléke.** Bartha Miklós, hazánk ragyogó tollu publicistája; báró Orbán Balázs, a Székelyföld örökbecsű leírásával oly nagy háttára kötelezett büszkeségünk; Ugron Gábor, a világhírű székely; Fülei-Szántó Lajos, a meleg szívé, mélyen a lelkünkhez ferközött poétánk, — gondolkozunk, vajjon önfeláldozó életükkel, fényes példát nyújtó hazafiságukkal arra-e érdemek, hogy emléket egyszerűen elfeledjük! Vajjon, ha az elődök követésre veltó példait nem méltányoljuk; a lerakott alapokat tovább nem építjük: lehet-e reményünk a folytonos megpróbáltatások között hazánkat, nemzetünket a végső pusztulástól megszabadítani!? Az igazi hazaszeretet nem állhat abból, hogy csupán a mának éljünk s a tegnaptól és holnapról egészen megfeledkezzünk. Olyan kulturális alapra kellene gondoskodni (talán az E. M. K. E.-nek), a melyből pályadíjak kiutazásával, a mindennapi forgatagból kimagasló nagyjaink emléket — ha már oly koldusok vagyunk, hogy szobrot nem emelhetünk is talán — legalább egy-egy arcképükkel díszített, olesó füzetekben hagyjuk hátra az utódoknak, a nép kezén, köztevékenységük elismerésének jeléül. Gondolkozunk, vajjon ezt önmagunk megbecsülése is, nem teszi-e hazafias kötelességünké?...

— **Új ügyvéd.** Dr. Olosz Péter e hó 8-án sikeresen letette az ügyvédi vizsgát Marosvásárhelyt. Ugy értesültünk, hogy Székelyudvarhelyt fog letelepedni és ügyvédi irodáját a napokban itt megnyitja. Dr. Olosz Péter ügyvéd máréfalvi születésű, egyszerű székely ember fia. Közvetlen forrásból ismeri népünk életét. Igazi 48-as függetlenségi érzelmű székely. Az ügyvédi pályára nagy hivatottsággal bír. Mindezen tulajdonságai alkalmasak arra, hogy a székelyek bizalmát rövidesen megnyerje. Élénk részt kíván venni közéletünk mozgalmában is. Tehát csak a legszívesebben üdvözölhetjük, mint városunk új, függetlenségi polgárát.

— **Orbán Balázs báró szobra és az agyagfalvi székely-emlék** ugye mélyen alszik. Nincs, aki mozgassa és életre keltse. Az előbbinek Székelykeresztúrtól s az utóbbinak Székelyudvarhelyt van a bizottsága. Azonban már régen egyik sem ad életjelt magáról. Ha egyebet nem tesznek, legalább felévenként az alapok állásáról kellene nyilvános számadást a lapok útján közzé tenni, hogy létezésükről a közönség tudomást vehessen.

— **Városi közgyűlés.** E hó 12-én d. u. 3 órakor rendes közgyűlést tart Székelyudvarhely képviselőtestülete 50 tárggyal a főtárgysorozaton. Igen fontos dolgok vannak napirenden. Kár, hogy sokan távol lesznek.

— **Nincs E. M. K. E.-gyűjtő.** A temesvári gyufagyár „EMKE-gyűjtő” névvel meg-

jelölt gyűjtőt hoz forgalomba már évek óta. Ebből az Erdélyrészi Magyar Közművelődési Egyesület javára 5 százalékot ajánlott fel a gyár. A gyűjtő épen oly jó és annyi tartalommal bír, mint a többi. Hazafias magyar ember, ki a kultura előhaladására is ad valamit, csakis „EMKE-gyűjtő”-t követel pénzért mindenütt. Mi szintén csakis ezt használjuk évek óta. Mostanában azonban a székelyudvarhelyi m. kir. dohány nagytőzsdében ilyen kapni nem lehet. Vajjon ki a hibás, — a gyáros-e, vagy a trafikos!? Ezt a EMKE vezetősége megludhatná... Ha már annyira szegények vagyunk, hogy — érdeme szerint — ezeket és százezreket áldozni nem tudunk e nagyfentosságu intézményünkért, tegyék lehetővé, hogy legalább filléreinkkel támogatassuk...

— **Rácz Sándor** fővárosi tanár fiúnevelő és tanintézete Budapest, a Dunaparton, az Országház mellett, közel a Margitsziget (V. Személynök-utca 7. I. em.) elemi, közép és keresk. iskolai tanulók számára. Az intézet közvetlen közelében vannak: az V. ker. állami főreáliskola és főgimnázium, a keresk. akadémia és felső keresk. iskola, fővárosi polgári és elemi iskola. Elsőrendű állami főv. és közép- és keresk. iskolai tanárok. Német, francia és angol tárgyalás. Zene, torna, sport. Magántanulókat legbiztosabb sikerrel készít elő az intézet. Akad. és egyetemi hallgatók számára külön pensió és jogi szeminarium. Prospektust szívesen küld az igazgatóság.

Közönség köréből*

Néhány szó Gagyai Lajoshoz.

Ugy látszik, hogy az etedi tervezett tagosítási ügyedet minden módon a felszínen akarod tartani. Ezen célból csonkított leveletem is közre adatod, mire csak az a megjegyzésem, hogy a bibliából is homlok egyenes bizonyítékokat szednek ki a különböző hitfelekezetek theologusai.

A ki azonban megcsontított levelemből az általa közzé tett sorokat figyelemmel átolvasta, tisztán láthatja azokból is, hogy mi az értelme az egész levélnek: az a mit hiszek és vallok, hogy rendszeresen, haszonnal gazdálkodni csakis tagosított birtokon lehet. A tagosítás helyét és idejét azonban sok mindenféle tényező befolyásolja, s ha ezeket szem elől tévesztjük, épen az ellenkező eredményt érjük el, mint a mire törekedtünk.

Éteden minden tényező hiányzik arra, hogy kívánatos legyen a tagosítás most még évtizedekig; csupán rád nézve lenne kedvező. Igen ám, de a te egyéni érdekeid miatt nem tartom helyesnek, hogy tönkre tétessenek gazdátársaid. Mert az is szent meggyőződés, hogy a község romlásán épülhetne föl a te ohajtott előmeneteled. Az én céloom nem a te előmeneteledet gátolni, hanem gazdátársaidat, mert a mostani nyomoruságos rendszer mellett még is csak nagy nehezen élhetnek, de ha tagosítanak, koldusbotra jutna a nagy többség. Mégis csak jobb élni valahogyan, mint sehogy se.

Ha azonban legalább 25 gazdát a nagyobb birtokosok közül találsz, a kikkel együtt hivatalos nyilatkozatot írsz alá, hogy az egyik *Cserehegyesiben*, a másik *Tálatészekiben*, a harmadik *Szeles nyakon Bartais tetejében*, s így tovább *Kövesdombon*, *Külső sajgóban*, *Boronásban*, *Nagypatak oldalán* stb. akarja kihasíttatni a tagját, azon esetben még csak tűrhetőnek látnám és ajánlanám, hogy pártolják tervedet.

Kisértsd meg ezt. Küzdj ez irányban is, mert hiszen sok féle irányban dolgozol. Ha így akadsz pártolókra, célt érhetsz.

Az eddig elé ismeretes eljárásaidal hidd el edes Lajos barátom, nem fogsz célt érni, sőt a mint abban a privát levélben megírtam neked, csak magad ellen zúditod gazdátársaidat, még jobban fölizgatod őket. Jussan eszedbe, hogy Saulusból Paulus lett s nem jó az ösztön ellen rugódozni. Hadd abba már az írást és az iratást. Küzdj az általános közérdekért és ne első sorban saját egyéni érdekeidért. Joga van élni mindenkinek, de nincsen joga senkinek gátolni mások megélhetését.

GAGYI SAMU.

* E rovatban helyet adunk minden közérdekű felszólalásnak a beküldő felelősségére a szerk.

7423—912. sz. tkvi.

Hirdetmény.

A m. kir. igazságügyminiszter 1906. évi július 6. an 14144/906 sz. alatt elrendelte, hogy az sz. udvarhelyi kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság hoz tartozó *Farcád* község telekkönyveiben felvet. mindazon ingatlanokra nézve, a melyekre az 1886-29. az 1889. évi 38 t.-c. és az 1891. XVI. t.-c. a tényleges birto kos tulajdonjogainak bejegyzését rendelik. az 1892. 29. t.-cikkben szabályozott eljárás és ezzel kapcsolatban a telekkönyvi bejegyzések helyesbítése föganasíttassék.

E célból a helyszíni eljárás *Farcád* községben 1912. évi szeptember hó 23. án fog kezdődni.

1. Ennél fogva felhivatnak mindazok, akik a telekkönyvekben előforduló bejegyzésekre nézve okadolt előterjesztést kívánnak tenni, hogy tkvi hatóság kiküldöttje előtt a kitűzött hatánap kezdődő eljárás olyan alá jelenjenek meg és azt előterjesztéseket igazoló okiratokat mutassák fel.

2. mindazok, akik valamely ingatlantulajdonjogot tartanak, de telekkönyvi bekezelésére alkalmas okirataik nincsenek, hogy az átírásra az 1886. XXIX. t.-c. 15-18. és az 1889. XXXVIII. t.-c. 5. 6. 7. és 9. §-ai értelmében szükséges adatokat megszerezni iparkodjanak és azokkal igényeiket a kiküldött előtt igazolják, avagy oda hassanak, hogy az átruházó tkvi tulajdonos az átruházás létrejöttét a kiküldött előtt szóval ismerje el és a tulajdonjog bekezelésére engedélyt nyilvánítsa' mert különben jogaikat ezen az úton nem érvényesíthetik.

3. és azok javára tényleg már megszűnt követelésre vonatkozó

zálogjog, vagy megszüntetve jogvan nyilvankönyvileg bejegyezve ugyisint az ily bejegyzésekkel terhelt ingatlanok tulajdonosai, hogy a bejegyzett jognak törlését kérelmezzék, illetve hogy törlési engedély nyilvánítsa végett a kiküldött előtt jelenjenek meg, mert ellen esetben a bélyegmentesség kedvezményéről elesnek.

A királyi törvényszék, mint telekkönyvi hatóság.

Székelyudvarhely. 1912. jun. 26.
Bella Kálmán s. k. kir. törv. széki alb.
A kiadmány hitelül:

DÓSA tkvvezető.

80 hold tagosított birtok Héjjasfalván eladó. A terhek átvételével kevés pénzzel megvehető, jutányos árban. Esetleg Székelyudvarhelyt egy nagyobb beitelekkel elcserélhető. Értéstitést ad: ifj. Orbók Lajos Medgyes.

B O R!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható.

Molnártanoncnak

17—18 éves fiut *fiatellással* azonnal felvesz **Fabián József** gőzműmalmához Székelyudvarhelyt.

VASÁRNAPI ÚJSÁG

ELŐFIZETÉSI ÁRA

ECSET ÉVRE 20K KÖRÖLFÉLVÉRE 10K

Minden újonnan belépő előfizető ingyen kapja a Vasárnapi Újság díszes karácsonyi albumát

Munkáriumokat kiadatra hívódnak ki a Vasárnapi Újság kiadóháza, Franklin-terület, Budapest, IV. Egyetem-utca 4. sz.

ÉLETKÖNYVE

állandó házi orvos. Ingyenes gyógymód: tifusz, kolera, toroklob, rüh, vérhas, mindenféle himlő és vörheny, orbánc, bujakór, szármárhurut, agy-, tüdő-, szív-, gyomor-, méh- és bélgyulladás, vesemáj-, lép-, hólyag bajok, skrófula köszvény, csusz, nyavalyatörés, aranyér, gutaütés, nehéz sebesülések, vérszegénység, vízkórság, szárazbetegség (tuberkulózis), torok- vagy mandolagyulladás, gyomorkataris, örülés stb. ellen. Irta: DERZSI JÓZSEF. Az E. M. K. E. — tekintélyes orvosok ajánlata — népkönyvtárai részére 100 példányt elfogadott. Ára .. 3 korona. Kapható: ..

Betegh Pál kiadónál Székelyudvarhelyt és valamennyi könyvkereskedésben.

SZÉKELY-UDVARHELY

tiszta 48 as függetlenségi lap, Udvarhely megye legelterjedtebb közlönye. Megjelenik hetenkint 2 szer. Előfizetési ára félévre 5 K. Elterjedtségénél fogva hirdetésekre a legalkalmasabb.

Emke Adria Rákóczy Szt-István Szepesi Ien
legjobb magyar gyártmányú díszleveledpapirok. Ezeket kívül közönséges és finom, színes és virágos leveledpapirok és borítékok, levél-kártyák, gáz- Képes levelezőlapok 20-féle helybeli felvétel, leveledpapirosok stb. Nagy választék tájképes virágos, genre művész- és alkalmi kártyákból és üdvözlő jegyekből

NYOMTATVÁNYRAKTÁR**KÖNYVNYOMTATÓ- ÉS KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET****BETEGH PÁL****KÖNYV-, ZENEMŰ- ÉS PAPIRKERESKEDÉS**

Mindenféle színű, nagyságú, súly és minőségű irodai és író-

PAPIROSOK

vonalzott és sima leveledpapirok, vonalzott és rovas papírok, rajzpapirok, írógéppapirok, csomagoló és selyempapirok, másoló papírok, itató-papírok, szűrő-papírok, torta- és befőző-papírok, könyvkötő-papírok és papírkülönlegességek. Kártyapapírok.

Lemez-papírok minden súlyban. hangjegypapírok. Sorvezetők.

Irkák, füzetek,

jegyzetkönyvek, hangjegyfüzetek, rajzfüzetek, vázlatkönyvek, diszminták, szépírási és rondírási minták. Olcsó legyező-falrajzok, klozet-papírok, szivarkahüvely, szivarka s névjegytárcák. Dohány-ésszivartárcák bőrből és fémből. Börtárcák, pénzes-erszények, okmány és irománytáskák.

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. (saját ház).

Ajánlja modern gépekkel szakszerűen berendezett villam-motoros

KÖNYVNYOMDÁJÁT

mindenféle könyvnyomdai munkák, u. m.: művek, füzetek, táblázatok, hatósági és üzleti nyomtatványok, meghívók, eljegyzési és esküvői kártyák, névjegyek, falragaszok, körlevelek, gázjelentések stb. pontos és jutányos áron való elkészítésére. Ajánlja továbbá

könyvkötészetét

honnan izléses munkák a legrövidebb idő alatt olcsó áron kerülnek ki

Acélíró-tollak, rondtollak, üveg-tollak, tollszárazak, disztollszárazak. Ironok, fekete, színes és másoló-ironok, notes-ironok, csavarironok (crayonok), zsebironok, csavarironbetétek, ironvédők, iron-heggyezők. Kréták, iskolai, kávéházi és fajelző kréták, színes kréták. Tinták, legjobb irodai és másoló tinták, színes, vegy- és ruhajelző tinták, bélyegzőfesték, tus, mézga, folttisztó, titbronz.

HEGEDÜ, hegedűvonó, hurok, hegedű-iskola, hegedű-alkatrészek. Gramophon és fonográfok, lemezek és hengerek. Hangoló-sípok és o. arának. Monogramok fehérnemű és leveledpapírrajzokra. Kézi nyomda. — Különböző bélyegzők, pecsétnyomók, pecsétjegyek, pecsétviasz, festékpárnák, ostyák. Ajtóablak és néveliratok öntött fémből, erdészkalapácsok gyári árban.

Állandóan kaphatók mindenféle kész nyomtatványok, u. m. községi, körjegyzői, szolgabírói, végrehajtói, ügyvédi, lelkeszi, iskolai, üzleti és különféle magánügyi nyomtatványok.

A hazai és külföldi jeles írók művei, ifjúsági iratok és képeskönyvek folyton vannak készletben. Teljes Magyar Könyvtár. A székelyudvarhelyi középiskolákban és a városi és megyei elemi népiskolákban használatban levő összes tankönyvek rak-tára. Szótárak, térképek, naptárak, imakönyvek, albumok, emlékkönyvek, üzleti beiró könyvek főkönyvek, pénztárkönyvek, naplók, jegyzőkönyvek, másolókönyvek, bevásárló könyvek zsebkönyvek (notesek), pénztártömbök (Block), bárcá és szelvénykönyvek.

Körzők,

vonalzók, háromszögek, szögmérő, rajzdeszkák, tolltokok, itató-deszkák, olaj-s zfesték minden színben. Ecsetek. Irodai és zsebtintatartók, disztintatartók, tollállványok, szivacs-csésze, író-mappák. Legjobb dörzsmézőgák, gummiszalagok. — Rajzszögek, szőnyegszögek, kapesok stb.

Betegh Pál könyvnyomtató- és könyvkötő-intézete Székelyudvarhely